

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»

СХВАЛЕНО
Вченою радою
ЗВО «Львівський університет
бізнесу та права»

Голова Вченої ради
 Любомир СОПІЛЬНИК

(протокол № 5 від 14 11 2025р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО
т.в.о. ректора,
д.е.н., професор

 Жанна СЕМЧУК

(наказ № 16 від 12 12 2025р.)

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної
середньої освіти на тему
«КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ»

Львів - 2025

Розробники (укладачі):

Заклад вищої освіти «Львівський університет бізнесу та права»

Учасники робочої групи відповідно до наказу ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»:

1. **Лобода Юрій Петрович** – кандидат юридичних наук, адвокат;
2. **Семчук Жанна Віталіївна** – доктор економічних наук, професор;
3. **Кошовий Богдан-Петро Олегович** – доктор економічних наук, доцент;
4. **Сопільник Любомир Іванович** – доктор технічних наук, доктор юридичних наук, професор, заслужений винахідник України;
5. **Семчук Юрій Ігорович** – кандидат юридичних наук, доцент;
6. **Сідікі Олег Сайфуддін** – доктор філософії з інформаційних систем та технологій;
7. **Каспрук Ігор Іванович** – кандидат історичних наук, доцент.

Напрямок підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників у сфері кар'єрного консультування та професійної орієнтації учнів (кар'єрна компетентність педагога).

Розроблено на основі типової програми:

Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Кар'єрне консультування в Новій українській школі» (Наказ МОН України № 1450 від 04.11.2025)

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

1. **Ковалів Мирослав Володимирович** – кандидат юридичних наук, професор, Львівський державний університет внутрішніх справ;
2. **Кваснікова Ірина Сергіївна** – директор, Ліцей Львівського університету бізнесу та права;
3. **Пинда Юрій Володимирович** – доктор економічних наук, професор, Львівська обласна організація роботодавців у галузі вищої освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Реформа середньої освіти в Україні, започаткована Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року №988 та продовжена Концептуальними засадами реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) (наказ МОН України № 1451 від 10.10.2024), визначає нову роль старшої профільної школи як простору індивідуального та професійного самовизначення учнів. Перехід на 12-річне навчання та створення академічних ліцеїв потребують ефективної системи професійної орієнтації та кар'єрного консультування, яка забезпечить підтримку здобувачів освіти у виборі, власної освітньої та професійної траєкторії.

Дані міжнародного дослідження PISA - 2018, 2022 засвідчують, що у світі кар'єрні прагнення підлітків часто залишаються обмеженими, суперечливими та залежать від соціального походження. У середньому лише половина учнів країн ОЕСР (Організації економічного співробітництва та розвитку) спілкувалася з консультантом із питань кар'єри до 15-річного віку, що свідчить про обмеженість доступу до якісної профорієнтації. В Україні ця проблема поглиблюється відсутністю системного підходу, обмеженими ресурсами» нерівністю доступу до сучасних інструментів, впливом соціально-економічних чинників і стереотипів, що особливо відчутно для учнів із сільської місцевості, дітей з особливими освітніми потребами та внутрішньо переміщених осіб.

В умовах сучасних викликів, зокрема війни, внутрішньої та зовнішньої міграції, соціально-економічної нестабільності, питання професійного самовизначення підлітків набуває особливої актуальності. Учні старшої школи потребують комплексної психологічної та профорієнтаційної підтримки, яка б ураховувала індивідуальні особливості, мотивацію, здібності, цінності, життєві плани та інформування про актуальні потреби ринку праці. Отже, підготовка педагогічних працівників до якісного кар'єрного консультування є стратегічним завданням сучасної освіти. Сформована система підтримки вибору індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного визначення здобувачів освіти сприятиме реалізації положень Державного стандарту профільної середньої освіти, а також відповідатиме завданням стратегічного плану діяльності МОН до 2027 року, у якому зазначено, що освіта має стати ключем до мобілізації ресурсів і можливостей для майбутнього, допомагаючи молодим людям знайти своє місце в нових реаліях.

Запровадження інституту кар'єрного радництва та консультування в академічних ліцеях, на рівні базової і профільної освіти, узгоджується з положеннями Європейської рамки компетентностей у кар'єрному консультуванні, яка передбачає інтеграцію діагностичної, консультаційної, інформаційної та розвивально-корекційної роботи. Формування та вдосконалення цих компетентностей у педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (далі — ЗЗСО) дозволить підвищити якість профільної освіти та сприятиме реалізації принципів педагогіки партнерства,

закладених у НУШ.

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти розроблена з урахуванням засад державної політики в галузі середньої освіти, вимог чинного законодавства, а саме: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти», наказу МОН від 10.10.2024 № 1451 «Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї)».

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 год (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: реалізується повною мірою відповідно до Типової програми підвищення кваліфікації.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників ЗЗСО, необхідних для здійснення кар'єрного консультування та професійної орієнтації здобувачів базової та профільної середньої освіти.

Завдання підвищення кваліфікації: програма дозволяє сформувати в педагогічних працівників уміння та навички, необхідні для забезпечення в закладі освіти системи заходів з кар'єрного консультування та професійної орієнтації, що відповідає цінностям Нової української школи, орієнтується на індивідуалізацію траєкторій освіти та розвитку, компетентнісний підхід і міжнародні стандарти через низку завдань:

- сформуванню цілісного уявлення про сучасну систему кар'єрного консультування та професійної орієнтації в контексті профільної середньої освіти, нормативно-правових засад і державної політики;
- ознайомити із сучасними моделями, методами, технологіями та інструментами кар'єрного консультування;
- розвинути практичні навички здійснення кар'єрного консультування, включно з методами інструментальної діагностики, індивідуальної та групової роботи, інтерв'ювання, фасилітації, супроводу індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору учнів;
- сформуванню здатності до виявлення кар'єрних потреб учнівства, враховуючи вікові, тендерні, соціальні та культурні особливості; індивідуально- психологічних особливостей на засадах безстереотипного та інклюзивного підходів;

- удосконалити вміння розвитку в учнів і учениць навичок самопізнання, постановки цілей, ухвалення рішень, планування індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору під час освітнього процесу;
- посилити спроможність інтеграції профорієнтаційних елементів в освітній процес із урахуванням принципів НУШ, забезпечуючи міжпредметність та компетентнісний підхід.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться (відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН від 29 серпня 2024 року № 1225): інформаційно-цифрова компетентність (А3), психологічна компетентність (Б1), емоційно-етична компетентність (Б2), компетентність педагогічного партнерства (Б3), здатність до навчання впродовж життя (Д1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації. За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) уміння, навички та способи діяльності щодо:

- розбудови системи професійної орієнтації та кар'єрного консультування в ЗЗСО в контексті профільної середньої освіти, нормативно-правових засад та державної політики;
- упровадження в практику кар'єрного консультування сучасних моделей, методів, технологій та Інструментів;
- здійснення кар'єрного консультування здобуваній базової та профільної середньої освіти, супроводу індивідуальної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору учнів;
- виявлення освітніх, мотиваційних і кар'єрних потреб учнів з урахуванням вікових, тендерних, соціокультурних та індивідуально-психологічних особливостей на засадах безстереотипного та інклюзивного підходів;
- формування та розвитку в учнів і учениць навичок самопізнання, цілепокладання, прийняття рішень і планування власної освітньої траєкторії та кар'єрного вибору як у межах освітнього процесу;
- інтегрування профорієнтаційних елементів у навчальні програми, виховну та проектну діяльність відповідно до принципів НУШ, забезпечуючи міжпредметність та компетентнісний підхід.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації: Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється на основі компетентнісного підходу та передбачає оцінювання здатності слухачів застосовувати набуті знання, уміння та навички у професійній діяльності.

Система оцінювання включає поточне (70 балів) та підсумкове (30 балів) оцінювання і реалізується через виконання слухачами практичних, аналітичних та підсумкових завдань: виконання практичних завдань під час занять; участь в обговореннях, аналіз кейсів; самостійна робота (аналітичні завдання, рефлексія); підсумкове завдання (тест).

Критерії оцінювання:

- відповідність виконаних завдань меті та змісту програми;
- повнота і правильність виконання завдань;
- здатність застосовувати знання і навички в практичних ситуаціях;
- аргументованість висновків і рішень;
- дотримання академічної доброчесності.

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації слухач/слухачка має накопичити не менше 75 балів.

Рівні досягнення:

- зараховано – слухач продемонстрував досягнення основних результатів навчання, підтвердив сформованість компетентностей, передбачених програмою (75 і більше балів);
- не зараховано – результати навчання не підтверджено (74 і менше балів).

Документ про підсумки підвищення кваліфікації. Свідоцтво про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план програми підвищення кваліфікації структуровано за трьома змістовими модулями, що забезпечують логічну послідовність, цілісність і системність професійного навчання педагогічних працівників.

Модуль 1 (теоретико-концептуальний) спрямований на формування фундаментальних знань щодо сутності, змісту та ролі кар'єрного консультування в системі базової та профільної середньої освіти. У межах модуля розглядаються сучасні теорії, концепції та моделі професійної орієнтації, а також механізми інтеграції кар'єрного супроводу в освітній процес закладу загальної середньої освіти. Поєднання лекційних і практичних занять із елементами самостійної роботи забезпечує осмислення теоретичних засад і їх первинне прикладне застосування.

Модуль 2 (психолого-педагогічний) орієнтований на поглиблення знань щодо вікових та психологічних особливостей професійного самовизначення здобувачів освіти. У процесі опрацювання тем аналізуються мотиваційні механізми професійного вибору, чинники формування кар'єрних намірів старшокласників, а також специфіка консультативної підтримки учнів різних вікових груп. Зміст модуля спрямований на розвиток умінь застосовувати психолого-педагогічні підходи в практиці кар'єрного консультування.

Модуль 3 (практико-орієнтований) забезпечує оволодіння сучасними формами, методами та технологіями кар'єрного консультування. У межах модуля розглядаються алгоритми побудови індивідуальної освітньої траєкторії, інструменти професійної діагностики, методи індивідуальної та групової консультативної роботи. Практична спрямованість модуля сприяє формуванню

прикладних навичок організації системної профорієнтаційної діяльності в закладі загальної середньої освіти.

Загальний обсяг програми становить 30 годин, що відповідає вимогам Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Кар'єрне консультування в Новій українській школі», затвердженої наказом Міністерство освіти і науки України № 1450 від 04.11.2025. Структура програми забезпечує реалізацію компетентнісного підходу та спрямована на підвищення професійної спроможності педагогів у сфері кар'єрного консультування.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ					
Тема 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації	-	2	2	-	4
Разом за модулем	2	2	2	-	6
МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ ТА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ					
Тема 2.1. Вікові й психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору здобувачів базової та профільної середньої освіти	2	-	2	-	4
Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників	-	2	-	-	2
Разом за модулем	2	2	2	-	6
МОДУЛЬ 3. ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГИ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ					
Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої	2	-	2	-	4

освіти					
Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування	2	2	-	-	4
Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на і різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти	2	-	2	-	4
Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти	-	2	-	-	2
Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, психологами, громадами, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення учнів	-	2	-	-	2
Разом за модулем	6	6	4	-	16
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Усього	10	10	8	2	30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Тема 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти

Поняття і роль кар'єрного консультування, його мета й місце в системі професійної орієнтації здобувачів базової та профільної середньої освіти. Нормативно-правове забезпечення, державна підтримка кар'єрного консультування та профорієнтаційної діяльності в ЗЗСО України. Нові сенси професійної орієнтації в контексті НУШ. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти та роль академічних ліцеїв у забезпеченні

професійного вибору учнів. Використання Європейських рамок компетентностей, зокрема LifeComp (Європейська рамка особистісної, соціальної та навчальної ключової компетентності), EntreComp (Європейська рамка підприємницьких компетенцій) для формування особистісної і соціальної готовності учнів до вибору сфери професійної діяльності та кар'єри.

Спільне й відмінне в професійній орієнтації та кар'єрному консультуванні здобувачів освіти. Зв'язок кар'єрного консультування з розробкою індивідуальної стратегії навчання та освітньої траєкторії.

Зміст (діагностика інтересів та здібностей учнів, інформування про професії та ринок праці, формування кар'єрних планів, розвиток навичок самопрезентації); *основні завдання* (усвідомлений вибір, розвиток самопізнання, профілактика помилкових рішень, формування soft skills), *принципи* (добровільність, конфіденційність, урахування вікових та індивідуальних особливостей, «не нашкодь», автономія, неупереджене ставлення, антидискримінація) та *етичні стандарти* (повага до особистого вибору, компетентність консультанта) кар'єрного консультування в ЗЗСО. Сучасні виклики: цифровізація, зміни ринку праці, інклюзивність і персоналізація кар'єрних маршрутів.

Партнерська взаємодія педагогічних працівників ЗЗСО в системі кар'єрного консультування.

Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації

Основні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації, їх еволюція та практичне значення. *Теорія рис і факторів* (Парсонс В., Голланд Д.); *розвиткові теорії* (Супер К., Гінзберг Д.); *соціально-когнітивна теорія кар'єрного вибору* (Левт В., Браун С.); *конструктивістські моделі* (Савікас М.) та *концепція кар'єрної адаптивності*. Елементи моделей кар'єрного консультування в поєднанні з розвитком ключових компетентностей EntreComp та підприємницьких компетентностей EntreComp. Концепція автономної кар'єрної мотивації, сфокусована на внутрішніх джерелах професійного вибору й здатності учня самостійно будувати та коригувати власний кар'єрний маршрут.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Порівняти ключові положення теорії рис і факторів, розвиткових теорій, соціально-когнітивної теорії та конструктивістських моделей, підкресливши їх практичне значення для роботи з учнями.
2. Провести опитування або тестування за методиками Голланда та Парсонса для визначення профілю професійних інтересів класу.
3. Скласти приклад плану розвитку кар'єри учня на основі концепції автономної кар'єрної мотивації.
4. Створити ситуаційний кейс, де учень має зробити професійний вибір з урахуванням власних компетентностей та особистісних характеристик.
5. Розробити вправу для учнів із прогнозування наслідків кар'єрних рішень та оцінки власної впевненості в досягненні цілей.
6. Підготувати вправу, у якій учні визначають свої підприємницькі та ключові компетентності, що можуть впливати на вибір професії.

7. На основі розвитку ключових компетентностей скласти профіль учня з рекомендаціями щодо потенційних кар'єрних напрямів.
8. Провести аналіз труднощів учнів у виборі професії та запропонувати шляхи корекції їхнього кар'єрного маршруту.
9. Організувати групову дискусію серед учнів для обговорення варіантів професійного розвитку та самостійного прийняття рішень.
10. Підготувати короткий аналітичний звіт, у якому зазначити, як різні теорії та моделі кар'єрного консультування можуть бути застосовані для формування компетентностей учнів.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Які ключові положення теорії рис і факторів (Парсонс В., Голланд Д.) і як вони застосовуються у кар'єрному консультуванні?
2. У чому полягає суть розвиткових теорій кар'єрного вибору (Супер К., Гінзберг Д.) і які їх практичні наслідки для професійної орієнтації учнів?
3. Як соціально-когнітивна теорія кар'єрного вибору (Левт В., Браун С.) пояснює процес прийняття професійних рішень?
4. Які принципи конструктивістських моделей кар'єрного консультування (Савікас М.) і як вони підтримують індивідуалізацію професійного розвитку?
5. Що таке концепція кар'єрної адаптивності і які навички учня вона розвиває для успішного професійного вибору?
6. Яким чином елементи моделей кар'єрного консультування можна поєднувати з розвитком ключових компетентностей EntreComp?
7. Як підприємницькі компетентності EntreComp інтегруються у процес професійної орієнтації учнів?
8. Що таке автономна кар'єрна мотивація і як вона впливає на здатність учня самостійно будувати власний кар'єрний маршрут?
9. Які методи та інструменти використовуються для практичного застосування теорій кар'єрного консультування у навчальному закладі?
10. Як оцінювати ефективність впровадження кар'єрного консультування з урахуванням сучасних вимог та компетентнісного підходу?

МОДУЛЬ 2.

ОСОБЛИВОСТІ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ ТА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Вікові й психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору здобувачів базової та профільної середньої освіти

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці (від 14,5 до 17 років) (провідний вид діяльності; зміна потреб і складання життєвих планів; самопроекція на майбутнє; оцінка навчання для вибору професій тощо). Розвиток самосвідомості та ідентичності. Кар'єрний та професійний вибір як провідний напрям самовизначення в ранньому юнацькому віці. Базові фактори

професійного вибору юнацтва: *зовнішні* (престижність професії, її змістовні та матеріальні характеристики; соціальний попит та підтримка, можливості працевлаштування, стереотипи (сімейні, членство в неформальних групах та ін.); інформованість про різні види професійних сфер діяльності; тиск (рекомендація, поради, вказівки з боку інших людей, приклади героїв кіно, літературних персонажів та ін.), індивідуальні об'єктивні обставини (стан здоров'я); *внутрішні* (психофізіологічні якості, здібності, інтереси, покликання, рівень домагань, самооцінка, цінності). Мрії та ідеалізовані уявлення про професії старшокласників. Вікові кризи, юнацький максималізм як бар'єри та рушійні сили професійного самовизначення і кар'єрного вибору. Тендерний аспект професійного самовизначення та формування кар'єрної мотивації. Роль батьків і соціального оточення у виборі професії. Готовність до самостійного прийняття рішень.

Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників

Групи мотивів вибору професії: соціальні; моральні; матеріальні; пізнавальні; естетичні; творчі; змістовні; престижні та утилітарні. Провідні мотиви професійного вибору в ранньому юнацькому віці: пізнавальні інтереси; прагнення до соціального визнання; наслідування авторитетів; вплив сім'ї та однолітків, зростання значення внутрішньої (автономної) мотивації. Роль ціннісних орієнтацій, уявлень про майбутнє, самооцінки та впевненості у власних здібностях. Вплив зовнішніх чинників (медіа, трендів ринку праці, освітнього середовища) на мотиваційний вибір підлітків.

Індивідуальний мотиваційний профіль та інструменти підсилення внутрішньої зацікавленості учня у свідомому професійному самовизначенні.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Скласти таблицю основних груп мотивів вибору професії (соціальні, моральні, матеріальні, пізнавальні, естетичні, творчі, змістовні, престижні, утилітарні) з прикладами для старшокласників.
2. Проаналізувати провідні мотиви професійного вибору учнів раннього юнацького віку на основі анкетування або опитування класу.
3. Розробити карту впливу зовнішніх чинників (сім'я, однолітки, медіа, тренди ринку праці) на мотиваційний вибір професії учнів.
4. Створити індивідуальний мотиваційний профіль для конкретного учня або вигаданого кейсу.
5. Провести аналіз ролі ціннісних орієнтацій та уявлень про майбутнє у формуванні автономної мотивації учнів.
6. Розробити коротку вправу або кейс для підвищення внутрішньої мотивації учнів у процесі професійного самовизначення.
7. Проаналізувати вплив авторитетів та соціального оточення на вибір професії у вигаданих або реальних прикладах учнів.
8. Скласти рекомендації для педагогів щодо підсилення внутрішньої мотивації учнів через інтерактивні методики (групові дискусії, проєктна діяльність, рольові ігри).

9. Провести вправу з самооцінки здібностей учнів та її впливу на свідомий вибір професії.
10. Підготувати звіт з результатів дослідження мотиваційних профілів учнів та запропонувати практичні рекомендації щодо підтримки автономної мотивації.

МОДУЛЬ 3. ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти

Характеристика форм кар'єрного консультування: за кількістю учасників - *індивідуальна, групова* (2-5 учнів, об'єднанні спільним інтересом, здібностями, нахилами тощо), *колективна* (учні одного класу, учні однієї паралелі, учні, що обрали один профіль тощо); за тривалістю — *разові, короткотривалі* (2-3 консультації), *довготривалі* (понад 3 консультації), *систематичні* (проводяться за встановленим графіком постійно), *оперативні* (швидко скоординовані у зв'язку з несподіваними проблемами та труднощами); за змістом — *довідково-інформаційна* (надання систематизованої інформація про професії, ознайомлення зі змістом, вимогами, шляхами отримання обраної професії, можливостями працевлаштування та кар'єрного зростання), *діагностична* (виявлення інтересів, нахилів, здібностей, рис характеру та знань про вимоги професії, вибір профілю), *формувальна* (формування, корегування плану вибору професії та кар'єри, узгодження вибору професії з інтересами, нахилами, здібностями, рисами характеру та кар'єрними намірами); за профілем консультанта — *медична* (проводить лікар-профконсультант з метою виявлення відповідності стану здоров'я вимогам професії), *педагогічна* (проводить педагог для створення єдиного сценарію подальшого навчання для досягнення кар'єрного ідеалу), *економіко-професіологічна* (може проводити спеціаліст центру зайнятості або педагог для ознайомлення учнів з потребою регіону у фахівцях, вимогами вступу в заклади освіти для отримання професії), *психологічна* (проводить, психолог або педагог для визначення психічних якостей, придатності-або непридатності до обраної професії, знайомства із психограмами професій, здатності до виконання тощо); за способом організації — *очна, дистанційна, змішана*.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Які основні форми кар'єрного консультування виділяють за кількістю учасників і які їхні ключові особливості?
2. Чим відрізняються індивідуальні, групові та колективні консультації за метою та очікуваними результатами?
3. Які види кар'єрного консультування виділяють за тривалістю, та в яких ситуаціях кожен із них є доцільним?
4. Що таке систематичне та оперативне консультування і як їх поєднати в практиці навчального закладу?

5. Які завдання вирішують довідково-інформаційні консультації і як вони сприяють професійному самовизначенню учнів?
6. У чому полягає роль діагностичної консультації та які методи використовуються для виявлення інтересів, нахилів і здібностей учнів?
7. Які цілі формує консультації та як вона допомагає узгодити вибір професії з індивідуальними характеристиками учня?
8. Які види профілю консультанта існують і які завдання вирішує кожен із них (медична, педагогічна, економіко-професіологічна, психологічна)?
9. Які переваги та обмеження мають очна, дистанційна та змішана форми організації кар'єрного консультування?
10. Як вибір форми та профілю кар'єрного консультування впливає на ефективність професійного самовизначення учнів?

Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування

Характеристика основних методів та прийомів кар'єрного консультування: *інформаційно-довідкові* (знайомство з професіограмами, довідковою літературою, професійна реклама та агітація тощо), *освітні* (екскурсії на виробництва або установи, зустрічі з фахівцями різноманітних професій, пізнавальні та освітні лекції, профорієнтаційні уроки, навчальні фільми, масмедіа, ярмарки професій та їх модифікації, воркшопи, проектна діяльність, елементи STEAM - освіти); *психодіагностичні* (аналіз портфоліо, бесіди-інтерв'ю закритого та відкритого типів, опитувальники професійної мотивації та здібностей, тести, спостереження, збирання опосередкованої інформації тощо); *мотиваційно-підтримувальні* (труни спілкування (спільноти) за обраним профілем, активне слухання, позитивні (успішні.) приклади самовизначення, коучингові та наставницькі підходи тощо); *практично-дійові* («професійні проби» в спеціально організованому освітньому просторі; тренінги та моделювання ситуацій, ділові ігри, розвиток soft skills, таймменеджмент, завдання для розвитку фінансової грамотності та підприємництва, мозкові штурми, побудова плану дій, складання індивідуальної траєкторії кар'єрного розвитку та життєвої перспективи, розробка схем альтернативного вибору з наявних варіантів вибору професії, закладу освіти або спеціальності в конкретному закладі тощо).

Вибір методів залежно від форми проведення кар'єрного консультування. Значення поєднання методів для комплексної оцінки інтересів, компетентностей і готовності до вибору професії.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Проаналізувати довідкові матеріали (професіограми, довідкову літературу, професійну рекламу) та скласти короткий опис обраної професії з урахуванням вимог і перспектив розвитку.
2. Організувати віртуальну або реальну екскурсію на підприємство чи установу та підготувати звіт про особливості професійної діяльності фахівців.
3. Провести зустріч з представником обраної професії та скласти порівняльну таблицю вимог і компетентностей для різних посад.
4. Провести «професійну пробу» або моделювання робочої ситуації обраної

професії, зафіксувавши сильні та слабкі сторони власних дій.

5. Організувати ділову гру або мозковий штурм для групи учнів із завданням скласти альтернативні шляхи професійного розвитку та вибору кар'єрного маршруту.
6. Скласти індивідуальну траєкторію кар'єрного розвитку та життєвої перспективи з урахуванням власних інтересів, здібностей і соціально-економічних факторів.
7. Розробити план комплексного поєднання методів кар'єрного консультування для оцінки інтересів, компетентностей та готовності учнів до професійного самовизначення.

Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти

Кар'єрне консультування на рівні базової середньої освіти (5-9 класи): орієнтація на розвиток пізнавального інтересу до світу професій, формування навичок самопізнання, (інтереси, здібності, цінності), ознайомлення із широким спектром професійних сфер, початкове розуміння ринку праці та ролі освіти в кар'єрному зростанні. Підготовка до свідомого вибору фахового профіля. На рівні профільної середньої освіти (10-12 класи): акцент на поглиблене дослідження обраного профіля; формування індивідуального кар'єрного плану, опанування навичок пошуку роботи, самопрезентації та прийняття відповідальних рішень. Технології кар'єрного коучингу, менторства, індивідуальних консультацій з аналізом портфоліо досягнень, симуляції співбесід, стажування, участь у профільних конкурсах та проектах.

Технологія застосування цифрових Інструментів і ресурсів для кар'єрного консультування та професійної орієнтації: платформа профорієнтації та розвитку кар'єри Державної служби зайнятості (тести, описи професій, відеоекскурсії, база закладів освіти); портал «Моя професія»; державний ресурс «Дія.Освіта» (курси та освітні сертифікати). Національна онлайн-платформа Career Hub (проекти для молоді, менторські програми, конкурси). Інтерактивні інструменти Pcometheus та EdEra з курсами навичок XXI століття.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Визначити основні завдання кар'єрного консультування на рівні базової (5-9 класи) та профільної середньої освіти (10-12 класи).
2. Пояснити роль пізнавального інтересу, самооцінки та самопізнання у процесі професійного самовизначення учнів.
3. Проаналізувати різницю між формуванням початкових уявлень про професії та поглибленим дослідженням профільного напрямку.
4. Визначити ключові компетентності, що розвиваються у процесі кар'єрного консультування для базової та профільної школи.
5. Охарактеризувати методи та технології кар'єрного коучингу, менторства та індивідуальних консультацій у школі.
6. Скласти приклад індивідуального кар'єрного плану для учня 10-12 класів з урахуванням інтересів, здібностей та ринку праці.
7. Оцінити значення практичних інструментів (симуляція співбесід, стажування, участь у конкурсах та проектах) у формуванні професійної

готовності учнів.

8. Проаналізувати можливості використання цифрових платформ для кар'єрного консультування (Державна служба зайнятості, «Моя професія», «Дія.Освіта», Sageeg Hub).
9. Порівняти інтерактивні інструменти Prometheus та EdEra у контексті розвитку навичок XXI століття та профорієнтації.
10. Скласти рекомендації щодо поєднання традиційних та цифрових методів кар'єрного консультування для ефективної підтримки учнів у виборі професії та профілю навчання.

Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти.

Принципи, етапи та інструменти побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку учнів з урахуванням їхніх інтересів, здібностей, цінностей та актуальних потреб ринку праці. Роль та можливості кар'єрного консультування у визначенні освітніх і професійних цілей, виборі профільних напрямів навчання, розвитку ключових компетентностей і формуванні навичок автономного управління кар'єрою. Міждисциплінарна співпраця вчителів-предметників, класних керівників і психологів для комплексної підтримки учня на різних етапах формування індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку. Особливості збору та аналізу індивідуальної інформації учнів. Персоналізовані кар'єрні плани та алгоритм їх розроблення.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Проаналізувати профільні інтереси, здібності та цінності конкретного учня та скласти короткий опис його потенціалу для кар'єрного розвитку.
2. Розробити індивідуальну освітню траєкторію учня 10–12 класів з урахуванням його інтересів, здібностей і ринкових потреб.
3. Скласти алгоритм побудови персоналізованого кар'єрного плану, включаючи етапи вибору профільних напрямів навчання.
4. Провести інтерактивне анкетування або опитування учнів для збору інформації про їхні інтереси та навчальні вподобання.
5. Створити таблицю або карту взаємозв'язку між інтересами учня, профільними курсами та можливими професійними шляхами.
6. Розробити план міждисциплінарної співпраці вчителів-предметників, класного керівника та психолога для підтримки учня у реалізації його освітньої траєкторії.
7. Скласти план використання цифрових платформ та ресурсів для моніторингу навчальних результатів та кар'єрного розвитку учня.
8. Провести практичне моделювання консультації з учнем щодо визначення освітніх та професійних цілей із застосуванням інструментів кар'єрного консультування.
9. Розробити шаблон персоналізованого кар'єрного плану із зазначенням конкретних навчальних і позакласних заходів, цілей і термінів.
10. Проаналізувати можливі ризики та перепони у реалізації індивідуальної освітньої траєкторії та запропонувати стратегії їх подолання.

11. Скласти індивідуальну карту професійних компетентностей учня, що формуються через обрані профільні курси та активності.
12. Розробити систему контролю та оцінювання досягнень учня за персоналізованою траєкторією навчання.
13. Підготувати презентацію індивідуальної освітньої траєкторії для обговорення з батьками та педагогічним колективом.
14. Оцінити ефективність запропонованих методів персоналізації навчання та адаптувати траєкторію за результатами зворотного зв'язку.

Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, психологами, громадами, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення учнів

Значення та форми співпраці кар'єрних консультантів із батьками щодо підтримки професійного самовизначення їхніх дітей. Методи залучення батьків до профорієнтаційного процесу в ЗЗСО. Роль психологів у діагностиці та розвитку мотивації, можливості партнерства з місцевими громадами для організації практик і заходів. Форми взаємодії ЗЗСО з роботодавцями для ознайомлення учнів із реальними умовами праці та ринком праці: проведення інформаційних зустрічей, організації спільних проєктів, створення мережі партнерств тощо.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Розробити план індивідуальної консультації з батьками щодо професійного самовизначення їхньої дитини з урахуванням її інтересів та здібностей.
2. Скласти алгоритм залучення батьків до профорієнтаційних заходів у закладі освіти (виставки, ярмарки професій, воркшопи).
3. Розробити рекомендації для психологів щодо проведення діагностики мотиваційного профілю учнів та підтримки кар'єрного самовизначення.
4. Скласти план співпраці психолога та кар'єрного консультанта з учнями і батьками для розроблення індивідуальних кар'єрних траєкторій.
5. Розробити сценарій інформаційної зустрічі з роботодавцями для учнів старшої школи щодо реалій сучасного ринку праці.
6. Скласти план організації спільних проєктів між ЗЗСО та роботодавцями (практики, кейс-уроки, міні-стартапи).
7. Розробити схему партнерських мереж між закладом освіти, громадою та підприємствами для підтримки професійного самовизначення учнів.
8. Провести аналіз ефективності взаємодії батьків, психологів, консультантів і роботодавців та підготувати звіт із пропозиціями щодо покращення спільної роботи.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) : наказ МОН України від 10.10.2024 № 1451.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-УШ.
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.02.2020 № 463-

IX.

4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.

Основна література

1. Заєць І. В., Шевенко А. М. Науково-практичне забезпечення профдіагностичної і профконсультативної діяльності : методичні рекомендації. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2022.
2. Професійна орієнтація у Новій українській школі.

Додаткова література

1. Глубоченко К. Впровадження інституту кар'єрних радників у школах: підходи до оцінювання ефективності. *Академічні візії*. 2024. Випуск 36. С. 1-.
2. Психологія професійної діагностики та професійного консультування : практичний посібник / Ігнатович О. М. Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М.; за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 225 с.
3. Толочко С. В. Вимоги до професійно-педагогічної компетентності кар'єрних радників та едвайзерів в українських закладах освіти. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2020. № 1 (34). С. 213—220.
4. Хоружа Л., Братко М., Гриневич Л. Інноваційні тренди у професійно-педагогічній освіті: кар'єрний радник для Нової української школи. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2024. № 80(3). С. 31-44.
5. Шевенко А. Проблеми підготовки радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти. *UNESCO CHAIR JOURNAL «LIFELONG PROFESSIONAL EDUCATION IN THE XXI CENTURY»* v.1, n.7, P. 86-97, 1 Aug.2023.URL: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(7\).2023.86-97](https://doi.org/10.35387/ucj.1(7).2023.86-97)
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України : [гол. ред. В. Г. Кремень]. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

Інтернет-ресурси

1. Міністерство цифрової, трансформації України. Тести. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/tests>
2. Міністерство цифрової трансформації України. Дерево професій. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/profession-tree>
3. Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри. Офіційний інтернет-портал Державної служби зайнятості України. URL: <https://profi.dcz.gov.ua/>
4. Всеукраїнський проект з профорієнтації та побудови кар'єри -«Обери професію своєї мрії». Всеукраїнський проект з профорієнтації та побудови кар'єри -«Обери професію своєї мрії». URL: <https://hryoutest.in.ua/>